

'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Major 1st Semester Examination, 2023

USANMAJ11001-SANSKRIT

SANSKRIT GRAMMAR AND LITERATURE

Time Allotted: 2 Hours 30 Minutes

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

UNIT-I

1. निम्नोक्तेषु विभागेषु यथेच्छं **विभागचतुष्टयं** संस्कृतेन देवनागर्या समाधेयम् — 6×4 = 24

क-विभागः

सन्धिं सन्धिविच्छेदं च दर्शयत (**षण्णाम्**) — 1×6 = 6

ने + अनम्, अभि + उदयः, प्र + एजते, मधु + इदम्, गवाक्षः, गङ्गौघः, सुधी + उपास्यः, देवर्षिः ।

ख-विभागः

रेखाङ्कितानां कारकविभक्तिं दर्शयत (**षण्णाम्**) — 1×6 = 6

(क) रामेण रावणो हतः ।

(ख) श्यामाय शतं धारयति ।

(ग) शिष्यः वेदम् अधीते ।

(घ) जगतः कर्ता कृष्णः ।

(ङ) दन्तयोः हन्ति कुञ्जरम् ।

(च) श्रमं विना सुखं नास्ति ।

(छ) देवदत्तः वनम् उपवसति ।

(ज) विवादेन अलम् ।

ग-विभागः

परिणतरूपं लिखत (**षण्णाम्**) — 1×6 = 6

(क) गम् + काच्

(ख) दृश् + क्वत्

(ग) शिव + अण्

- (घ) परि-भू + ल्यप्
- (ङ) जि + तुमुन्
- (च) गङ्गा + ढक्
- (छ) सभा + यत्
- (ज) गै + क्त

घ-विभागः

विग्रहवाक्येन सह समासनाम लिखत (षण्णाम्) —

1×6 = 6

- (क) यथाशक्ति
- (ख) राजपुरुषः
- (ग) नीलोत्पलम्
- (घ) पितरौ
- (ङ) अहिनकुलम्
- (च) केशाकेशि
- (छ) पञ्चगवम्
- (ज) कृष्णसखा

ङ-विभागः

अशुद्धिसंशोधनं कार्यम् (षण्णाम्) —

1×6 = 6

- (क) भगवानस्य महिमा अपारः ।
- (ख) ते पुस्तकं पठति ।
- (ग) व्याघ्रं बिभेति बालः ।
- (घ) रघुवीरः फलेन खादति ।
- (ङ) मातया सह कन्या गच्छन्ति ।
- (च) दशरथस्य चत्वारः पुत्रा आसीत् ।
- (छ) दिवायां न शयीत ।
- (ज) त्वं मिथ्यां वदति ।

च-विभागः

वाच्यपरिवर्तनं कार्यम् (त्रयाणाम्) —

2×3 = 6

- (क) बालकः मां वदति ।
- (ख) मुनिः चन्द्रं पश्यति ।
- (ग) साधुभिः वेदः पठ्यते ।
- (घ) सुन्दराणि फलानि वृक्षे दृश्यन्ते ।

(ड) अहं हसितवान् ।

(च) मिथ्या मा वद ।

2. यथेच्छं **विभागद्वयं** संस्कृतेन देवनागर्या समाधेयम् — 3×2 = 6

क-विभागः

व्याकरणगतासंज्ञा दर्शनीया (**त्रयाणाम्**) — 1×3 = 3

लोपः, सवर्णम्, संहिता, पदम्, अनुनासिकम् ।

ख-विभागः

एकपदेनार्थं प्रकाशयत (**त्रयाणाम्**) — 1×3 = 3

(क) पुनः पुनः रोदिति ।

(ख) कर्तुम् इच्छति ।

(ग) जेतुं योग्यम् ।

(घ) पिता च माता च ।

(ङ) अनेन प्रकारेण ।

ग-विभागः

शब्दरूपं धातुरूपञ्च लिखत (**त्रयाणाम्**) — 1×3 = 3

(क) नदी — चतुर्थीविभक्तेः एकवचने ।

(ख) लता — षष्ठीविभक्तेः बहु-वचने ।

(ग) वद् — लटि प्रथमपुरुषैकवचने ।

(घ) गौ — लङि मध्यमपुरुषबहुवचने ।

(ङ) भू — लोटि मध्यमपुरुषैकवचने ।

UNIT-II

3. **प्रश्नद्वयस्य** उत्तरं देयम् — 12×2 = 24

(क) भारतीयसंस्कृतौ साहित्ये च रामायणस्य गुरुत्वमालोचयत ।

(ख) कति वेदाङ्गानि ? तेषां स्वरूपं प्रयोजनं चालोचयत ।

(ग) नाट्यकाररूपेण महाकवेः कालिदासस्य कृतिः पर्यालोच्यताम् ।

4. **द्वयोः** टिप्पणी देया — 3×2 = 6

मेघदूतम्, वेणीसंहारम्, पञ्चतन्त्रम्, सायणः ।

—x—